

Haväng

Försommar i Haväng. Styvmorsviolens firar.

Denna gång bjuder vi på ett 4-sidigt blad då vi har mycket att informera om. Dessutom har vi en specialbilaga om namnet Haväng, intressant läsning.

Haväng Skötselrådet

Det är nu två år sedan Skötselrådet för Naturreservatet Vitemölle strandbackar och Haväng bildades. Rådet leder processen med skötsel och restaureringsåtgärder. Här ingår också att informera och involvera allmänheten i aktiviteterna likaväl som att lyssna på synpunkter och svara på frågor.

I rådet ingår representanter från Länsstyrelsen, Stiftelsen Skånska Landskap, SandLife-projektet och Simrishamns kommun, Lunds Universitet, Föreningen Havängs Fritidsby, Vitemölle Lejeförening och Havängs Museiförening samt familjen Brogårdh på Stigalund som ser till att markerna betas.

De många mötena har varit intressanta och konstruktiva, vi har lärt oss mycket under resans gång och ofta fått gehör för synpunkter. Som alltid handlar det om att både ge och ta. Vi har kontinuerligt rapporterat om aktiviteterna i vårt Medlemsblad och på hemsidan. När vi ser tillbaka kan vi konstatera att det hänt en hel del.

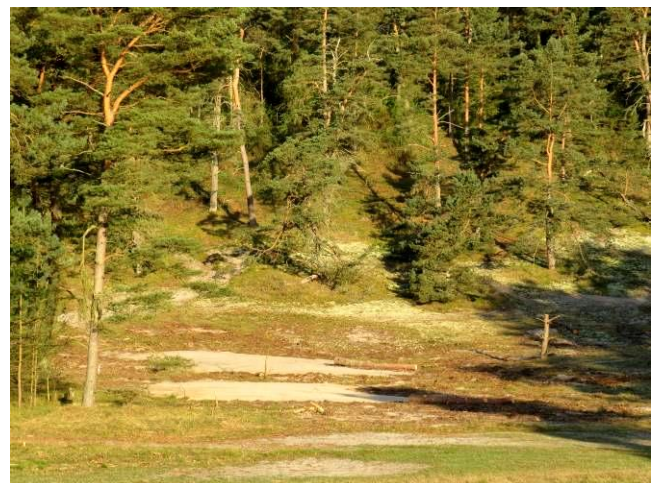
Arbetet har gått försiktigt fram, varje nytt steg bygger på erfarenheter och reflektioner kring tidigare. Första etappen åtgärder fokuserade på Vitemöllebackarna och heden

med röjning av tall och björk och utglesning av större dungar vid stranden. Björnbär och rallarros grävdes bort i en gammal "solgrop" som nu också fungerar som sandblotta.

I nästa omgång glesades bl a dungen inåt land söder om sommarbyn ut, norr om Klammersbäck fortsatte man att glesa ut träddungarna längs havet, ett lite större och några mindre områden, där vresros etablerat sig, grävdes fram och bildar nu solgropar på flatan nedanför Sjöfirret. En del av backen nedanför firret röjdes ända upp till krönet och en större glänta högs fram för att visa hur slänten kommer att se ut när allt är klart. Vresros har också tagits bort nere vid Klammersbäck.

Naturvårdsbränning har genomförts ett par gånger på Vitemöllefältet för att begränsa knylhavren som kväver den fina hedfloran.

Vårens restaureringsåtgärder norr om Klammersbäck är nog de som hittills märkts mest; en ca 50 m flikig zon har röjts runt den västra stigen genom Sjöfirret, rakväxande tall, ungskog och sly har tagits bort på delar av strandbacken för att återskapa gles skog, i gläntan har stubbar tagits bort, och denna del påminner nu mer om Vitemölle strandbackar.

En glänta har öppnats upp på backen.

På backen har ett antal sandblottor grävts fram, varav två blev något större än planerat. Överallt där rakväxande tall och sly tas bort lämnas t ex ek, knotiga karaktärsträd och en del mindre dungar kvar. För att forsla bort trädstammar och ris har cykelstigen breddats.

Just nu ser det sårigt ut på en del håll, men naturen reparera sig snabbt och efter ett tag är det nästan svårt att se och minnas vad som åtgärdats. Vi kan konstatera att stora delar av området blivit betydligt ljusare och öppnare. Fältpiplärkan och vilda bin är först att attraheras av den varma, öppna sanden.

Informations- och arbetsdagar har arrangerats tre gånger sedan starten. Nu senast i Påskas då ett tjugotal entusiaster drog ihop ris och lyssnade till Pål Axel Olsson, professor i växtekologi vid Lunds Universitet, som berättade om den unika floran&faunan i området och vad den behöver för att inte försvinna.

Skötselrådet samlas igen i juni för att gå igenom vårens arbete och börja planera inför nästa etapp.

Haväng Skötselrådet i ett arbete vid Lunds Universitet, *"Naturreservatet Haväng och Vitemölle strandbackar. En intressekonflikt mellan länsstyrelse och närboende"* (M. Strömberg, C. Grandin, F. Milton), tittar man närmare på processen i samband med bildandet av det utvidgade naturreservatet och fastläggandet av skötselplanen. Detta med Miljöbalken som utgångspunkt. Såväl Länsstyrelsen som Havängs Museiförening intervjuades. Författarna konstaterar att "...det är svårt och kräver hårt arbete för att alla parter i en konflikt ska bli nöjda. Vi tycker att detta ärende har sköts bra av alla parter. De har visat respekt, lyssnat och tagit hänsyn till varandra. Alla ska trivas i ett naturreservat, det är viktigt att de närboende blir nöjda då de utnyttjar området mest och att naturtypen bevaras." Arbetet finns tillgängligt på nätet. **CDJ**

Flora och fauna i Haväng

Sandnejlikan ovanligt vanlig i Haväng

Den väldoftande sandnejlikan (*Dianthus arenarius*) med sitt särpräglade utseende ses i relativt stor omfattning i Haväng och framför allt på Lindgrens backar söder om Verkeån. Här kan den under försommaren breda ut sig som en vit snöliknande matta. Dess särprägel är just den aromatiska väldoft som vilken Linné beskrev redan på sin skånska resa år 1749. Strandbackarna förvandlas under sandnejlikans blomningstid till ett fullkomligt doftparadis, särskilt påtagligt när man vandrar över backarna en stilla försommarmkväll. Kronbladen är fransade med tunna smala flikar i spetsen

Sandnejlika vanlig i Haväng.

och påminner tydligt om en nejlika. Sandnejlikan trivs när det är torrt, soligt och sandigt och därför är den östskånska sandstämpan utmärkt som livsmiljö. Den gynnas på en växtplats där omgivande vegetationstäck hålls lågt, t.ex. med betande djur. En omrörning av marken så att kalkhaltig sand fås upp till ytan är också gynnsam. Även om den förekommer tämligen livskraftigt i Haväng är den allmänt sett mycket sällsynt och därför rödlistad och starkt hotad. Den är också värdefull ur ett EU perspektiv vilket innebär att den ska skyddas i nätverket Natura 2000. Den inventering av sandnejlikan som genomförts i östra Skåne i samband med det åtgärdsprogram som Länsstyrelsen tagit fram är positiv.

Vi kan med tillförsikt se fram emot att även fortsättningsvis få njuta av denna väldoftande skönhet i Haväng. **SBR**

Verkeåns juvel

Den exotiska kungsfiskaren är Verkeåns juvelsmycke. Det är en riktig skönhetsupplevelse att se den sitta solbelyst på en gren över åvattnet med sin klarblå rygg, grönblå vingar och hjässa och rostbrun undersida. Men det krävs lite envishet och tur eftersom kungsfiskaren är skygg och snabbt flyger iväg om man kommer för nära. Tidiga morgnar händer det ändå inte sällan att man kan få se en skymt av den. En av favoritplatserna är träden

närmast åmynningen. På sensommaren när ungarna är utflugna kan t.o.m. flera kungsfiskare hålla till där samtidigt.

Den gråsparvstora fågeln – om man bortser från den oproportionellt stora näbben – reder sitt bo i ett meterdjupt hål rakt in i en sandhaltig strandbrink. Kungsfiskaren lever av småfisk som den fångar genom en plötslig djupdykning lodrätt ner från en utsiktsgren.

Kungsfiskaren – skygg och snabb. Foto H. Bister

Kungsfiskaren är en härdig fågel som inte flyttar längre än nödvändigt för att hitta isfria vattendrag. Under de mycket kalla vintrarna 2010 och 2011 då isarna la sig över stora områden även ner på kontinenten dog troligen många kungsfiskare av brist på föda. Det märktes också att de blev ovanligare i södra Sverige under de närmast följande åren. Glädjande nog tycks de nu vara tillbaka till normalt antal igen i Verkeån. Frånsett bistert väder är nog minken det största hotet mot våra kungsfiskare. **HR**

Haväng

Verkeåns utlopp

Under den gångna vintern har Verkeån brutit igenom en tröskel av stenar vid mynningen och skapat en djup utloppsränna rakt österut. Vattennivån i åns nedersta del har därigenom sjunkit med flera dm under den nivå ån haft sedan åtskilliga år tillbaka. Den låga vattennivån märks ända upp till Örakarsfallen. Ett par gamla träpålar belägna ca 20 m nedanför gångbron och 40 m från mynningen är nu väl synliga. **HR**

Aktiviteter

Välkommen till Årsmötet lördagen den 11 juli 18.30 vid Lindgrens Länga. Kallelse till årsmötet finns bifogat detta utskick. Efter årsmötet är det dags för **Havängskvällen** med *Hasse Karlsson*, välkänd konstnär från Vitemölla, och *Johan Söllscher*, en av Sveriges unga musikbegåvningar, som står för musiken. Havängskvällen börjar klockan 19.00

Havängsvandring, söndagen 2 augusti, med *Bertil Helgesson* som guidar på temat – "Hur tedde sig livet i Havängsbygden under tidigare årtusenden". Bertil Helgesson är fil.dr i arkeologi och är specialist på järnåldern och har arbetat med Uppåkraundersökningarna och med Maletofta vid Stigalund. Samling kl 10.00 på parkeringen vid Havängs vandrarhus.

Medlemsavgiften som är 100 kronor för huvudmedlem, 20 kronor för familjemedlem och 1000 kronor för att bli ständig medlem kan ni betala med det bifogade inbetalningskortet. Vi vill gärna ha fler medlemmar för att kunna driva vår verksamhet. Så hjälp oss gärna med rekrytering av vänner och bekanta.

Föreningen

Kallelse till Årsmöte lördagen den 11 juli kl 18.30. Därefter Havängskvällens underhållning.

Besök gärna vår nygamla hemsida för mer läsning och information! Adressen är:

www.havangsmuseiforening.se

Ordföranden har ordet

Våren i år är den kallaste som jag kan komma ihåg och det är långt till bad och annat uteliv men vi hoppas att det i gengäld blir en varm och fin sommar och att Havängskvällen och Havängsvandringen blir njutbara på det sätt som var har vant oss vid. På Havängskvällen kommer vi att få se och höra på den välkände och populära konstnären Hasse Karlsson från Vitemölla när han berättar om hur han skapar sin konst. Vi får också lyssna på Johan Söllscher som är en ung gitarrist som är på väg att bli en av de stora virtuosererna.

Blomningen har varit riklig och det finns mycket kvar ännu och näktergalen sjunger intensivt från snåren runt ån så det känns som om man är i Arkadien även om man måste vara klädd för både kyla och regn.

Aktiviteten på skjutfältet har ökat och i nästa vecka är det intensiva strider både till lands, till sjöss och i luften och då verkar Arkadien dra sig tillbaka och jag blir påmind om kalla kriget.

Made by Sweden Trevligare är det att Volvo har varit här för att filma sina nya reklamfilmer och att Haväng är en av deras favoritplatser. Lindgrens Länga kommer att synas och man höll på där och i husen runt omkring till midnatt i lördags. Som tack för hjälpen har man lovat att donera en summa till föreningen och det tar vi tacksamt emot.

Cykelleden mellan Ravlunda och Vitemölla kommer att byggas utanför naturreservatet och följa riksväg 9 och det tycker jag är en bra lösning som har visat sig framgångsrik längre söderut från Rörum till Skillinge. Nu måste vi bara se till att det kommer ett bra övergångsställe på väg 9 vid Ravlunda och gärna kombinerat med en hastighetsbegränsning.

Det europeiska vandringsåret 2016 kommer att vara i södra Sverige i september och nu rustas vandringsleder och det skapas informationsmaterial på flera språk för att välkomna vandrare från hela Europa. För vår del innebär det att Backaleden, som går förbi Lindgrens Länga, har rustats upp med nya stängselövergångar och bättre märkning samt ny information om sevärdheterna längs leden. Gösta Bengtsson från vår styrelse är ansvarig för ledens östra sträckning och har tillsammans med medlemmar i Brösarps Byalag lagt ner ett stort arbete och idag är det ett nöje att vandra

mellan Haväng och Brösarp och antalet vandrare har ökat kraftigt.

Ny hemsida vår nya hemsida är färdig och Jan Jonasson har lagt mycket tid för att få en hemsida som fungerar väl och som är lätt att använda och vi räknar med att allt är på plats till nu och ni hittar den på:

www.havangsmuseiforening.se

Trycket på Haväng ökar när skjutfältet är stängt och vandrare, cyklister, ryttare, husbilar, bussar och vanliga bilar trängs på en mindre yta vilket sliter hårt på vägarna och på marken och det märks att antalet besökare ständigt ökar. Ibland är det svårt att tillfredsställa olika behov och intressen och jag känner på mig att vi kommer att vi kommer att uppleva en allt större konkurrens där allt fler vill kunna njuta av Haväng i framtiden.

Kaninerna ökar och det gör att många andra djur har fått mer att äta vilket också märks liksom att det blir betydligt flera sandblottor men de flesta av dessa blir inte sandstjäpp eftersom mycket av marken i Haväng har för lågt PH för att det skall bli sandstjäpp. SandLife projektet har hittat andra områden i reservatet med högre PH där det finns bra förutsättningar och det lättar lite på trycket i Haväng.

Lars Holmqvist, ordf. Havängs museiförening

